

Magdalena Woźniak
i Zespół Konsultacyjny ds. Dziedzictwa Piaseczna

Piaseczno, 24.11.2022

Burmistrz Miasta i Gminy Piaseczno

Pan Daniel Putkiewicz

WNIOSEK

Wnioskujemy o podjęcie działań w kierunku przywrócenia do należytego i godnego stanu Kwatery Strażackiej znajdującej się na piaseczyńskim Cmentarzu Parafialnym. W tym celu proponujemy posadzić tam płytę/tablicę/kamień/pomnik o wyglądzie ustalonym wspólnie z zainteresowanymi środowiskami oraz z MWKZ (zasadne wydaje się powołanie w tym celu zespołu roboczego bądź komitetu).

„Być może, aby uzyskać odpowiedni szacunek i znacząco wzmocnić poważanie tego miejsca należałoby przekształcić dzisiejszą mogiłę dwóch młodych druhów w symboliczny pomnik poświęcony wszystkim nieżyjącym już strażakom ochotnikom z Piaseczna, a zwłaszcza poległym i straconym w czasie II wojny światowej, wśród których znaleźli się najważniejsi działacze Straży Pożarnej z tego okresu, czyli prezes, zastępca prezesa, naczelnik i zastępca naczelnika. Niezmiernie dużo o ich zaangażowaniu świadczą chociażby same miejsca ich śmierci, wśród których znalazły się między innymi walki o Piaseczno i obrona Warszawy w 1939 roku, Palmiry, Katyń i powstanie warszawskie. Nie można oczywiście zapomnieć o druchach pochowanych w tym miejscu”*. Dlatego, co do treści ewentualnego napisu na pomniku, to – w zgodzie z kwerendą przeprowadzoną przez Dawida Miszkiewicza, której wyniki zostały opublikowane w broszurze „Kwatera strażacka na cmentarzu parafialnym – pamięci strażaków ochotników z Piaseczna” oraz z powyższą argumentacją dotyczącą rozszerzenia symboliki Kwatery - proponujemy następujący napis:

**PAMIĘCI STRAŻAKÓW OCHOTNIKÓW Z PIASECZNA
POLEGŁYCH I STRACONYCH W CZASIE II WOJNY ŚWIATOWEJ,
ZMARŁYCH WSKUTEK OBRAŹEŃ ODNIESIONYCH W CZASIE
AKCJI RATOWNICZO-GAŚNICZYCH
ORAZ DRUHÓW POCHOWANYCH W TYM MIEJSCU**

**PIOTR WASIEWICZ † 1 VII 1909 PIASECZNO
WOJCIECH DĄBROWSKI † III 1928 PIASECZNO?
FRANCISZEK BARCIK † 22 X 1929 PIASECZNO
MARIAN OSTROWSKI, ZASTĘPCA PREZESA † 10 IX 1939 PIASECZNO
JÓZEF SOBIESIAK † IX 1939 OBRONA WARSZAWY
ANTONI MARKOWSKI, NACZELNIK † 1940 KATYŃ
MIECZYŚLAW MARKOWSKI, PREZES † 1940 PALMIRY
STANISŁAW ROWIŃSKI, ZASTĘPCA NACZELNIKA † 1940 PALMIRY
ALEKSANDER KAZUBEK † 4 VIII 1944 ZALESIE
JERZY JASZCZOŁT* † 18 VIII 1944 WARSZAWA
JAN BRENER † 26 XII 1944 PIASECZNO
TADEUSZ NOJEK † 21 III 1948 PIASECZNO
HENRYK SZAFRAŃSKI † 2 VII 1960 PIASECZNO**

Burmistrz MiG P-wo
Przewodniczący
Rady Miejskiej w Piasecznie
mgr inż. Piotr Obidze

Oczywiście decyzja o budowie pomnika i umieszczeniu na nim ewentualnego napisu (szczególnie wymienieniu konkretnych nazwisk) musi być poprzedzona solidnymi i rzetelnymi ustaleniami zgodnymi z faktami historycznymi. Tylko dzięki temu założeniu pomnik przetrwa próbę czasu i będzie darzony należyтым szacunkiem. Stąd wniosek o powołanie komitetu lub komisji roboczej, w skład której weszliby przedstawiciele wszystkich zainteresowanych tematem środowisk.

UZASADNIENIE

Pełna historia powstania Kwatery Strażackiej, powód i cel jej funkcjonowania opisane zostały szczegółowo w przywołanym wcześniej opracowaniu autorstwa Dawida Miskiewiczza:

„Chociaż obecnie znajdują się tu jedynie dwa krzyże i tyle samo nazwisk strażaków z Piaseczna, to według strażackiej tradycji i ustnych relacji starszych mieszkańców Piaseczna, w tym miejscu zostało pochowanych więcej osób związanych z piaseczyńską Strażą Ogniwą Ochotniczą, a następnie Ochotniczą Strażą Pożarną”. Zasady funkcjonowania kwatery „można prześledzić na podstawie Kroniki Ochotniczej Straży Pożarnej oraz zachowanych protokołów posiedzeń zarządu straży z marca 1928 roku, kiedy to do zarządu wpłynęła wystosowana przez rodzinę prośba o pomoc pochowaniu wieloletniego członka straży Wojciecha Dąbrowskiego”. Na zwołanym później posiedzeniu jednogłośnie postanowiono przeznaczyć miejsce na cmentarzu na ten cel oraz wyasygnować z kasy strażackiej 75 zł na czynności związane z pochówkiem. Spłynęła także hojna darowizna w wysokości 400 zł, którą anonimowy darczyńca polecił przeznaczyć na pomoc wdowom po zmarłych strażakach (Cłapkowa, Dąbrowska i Denesiewiczowa), odprawienie nabożeństwa za spokój ich dusz oraz - 70zł - „na zapoczątkowanie budowy pomnika na wspólnym grobie strażaków” (co nie nastąpiło i mogiła została jedynie otoczona betonową podmurówką zawierającą elementy pochodzące z innych nagrobków). Protokoły i list darczyńcy to jedyne dostępne dziś dokumenty dotyczące spraw związanych z cmentarzem i kwaterą strażacką. Nie udało się odnaleźć żadnych zapisów o czasie jej powstania i o osobach, które się do tego przyczyniły. „Trzeba wyraźnie zaznaczyć, iż opisywana wspólna mogiła strażacka nigdy nie była kwaterą honorową przeznaczoną dla zasłużonych czy też wyróżniających się ochotników, a była jedynie rodzajem samopomocy przeznaczonej dla członków Stowarzyszenia Straży Ogniowej i ich rodzin, pozostających niejednokrotnie w trudnej sytuacji życiowej”.

W 2020 roku założony został, m.in. przez Komitet Społeczny Przywrócenia Pamięci Kwatery Strażaków OSP. Dzięki jego staraniom Kwaterna została (we współpracy z księdzem proboszczem i OSP w Piasecznie) uporządkowana, a środki pochodzące ze społecznej zbiórki oraz pozyskany z gminy grant pozwolił okolicę ją betonową podmurówką i postawić proste krzyże z nazwiskami dwóch strażaków (podmurówka może stanowić bazę dla posadowienia pomnika czy tablicy i dzięki niej mamy pewność co do kształtu i wielkości kwatery). Działania Komitetu sprawiły, że temat renowacji Kwatery i godnego uczczenia pamięci strażaków poległych w różnych okolicznościach znowu został wywołany na światło dzienne.

Co do fundatorów kwatery i osób tam pochowanych, to w przestrzeni publicznej pojawiało się wiele różnych, bardziej lub mniej sensacyjnych wersji, jednak w swoim opracowaniu Dawid Miskiewicz w sposób logiczny i precyzyjny wykazał, że niektóre z tych ustnych przekazów są ze sobą sprzeczne, nie mają i nie mogą mieć pokrycia w udokumentowanych faktach.

„W chwili obecnej znanych jest pięć pewnych nazwisk pochowanych w tym miejscu strażaków. Dwóch z nich zmarło pod koniec lat dwudziestych, jeden pod koniec 1944 roku, a dwaj pozostali już po zakończeniu wojny. Byli to Wojciech Dąbrowski, lat ok. 62, zmarły w 1928 roku, Franciszek Barcik, lat 31, zmarły w 1929 roku, Jan Brener, lat niemalże 23, zmarły 26 grudnia 1944 roku, Tadeusz Nojek, lat 22, zmarły 21 marca 1948 roku oraz Henryk Szafrąński, lat niemalże 19, który zginął tragicznie 2 lipca 1960 roku. Prawdopodobnie zostali tutaj także pochowani Antoni Cłapka i Jan Denesiewicz zmarli w 1926 roku. Choć w wymienieni strażacy zmarli w różnych okolicznościach, począwszy od śmierci wskutek odniesionych obrażeń podczas akcji ratunkowych (Barcik i Szafrąński), śmierci wskutek choroby (Nojek), a przede wszystkim z powodu zaawansowanego wieku, **miejsce to jest traktowane bardziej jako symbol pamięci wszystkich strażaków działających w piaseczyńskiej straży**”

Stąd wniosek jak na wstępie.

* Wszystkie cytaty pochodzą z opracowania Dawida Miskiewicza „Kwatera strażacka na cmentarzu parafialnym – pamięci strażaków ochotników z Piaseczna”

Magdalena Woźniak